

ЮБИЛЕЙНА НАУЧНА СЕСИЯ ПО СЛУЧАЙ 70-ГОДИШНИНАТА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ВЕСЕЛИН ХАНЧЕВ

На 19 октомври 1989 г. в Стара Загора се състоя юбилейна научна сесия, посветена на 70-годишнината от рождението на изтъкнатия български поет, преводач и критик Веселин Ханчев. Тя беше организирана от Института за литература при БАН, Дома „Литературна Стара Загора“ и Общинския съвет за духовно развитие — Стара Загора, и се проведе в рамките на традиционните „Есенни литературни дни — Стара Загора“. Сырвоордашките сесията литературни празници бяха открити на 18 октомври 1989 г. със запалването на огъня на поезията от известния поет Божиланр Божилдов пред родната къща на В. Ханчев. Същата вечер в залата на Старозагорската народна опера се състоя литературно четене на поети от цялата страна, носител на литературни награди. Слово за поезията произнесе главният секретар на Съюза на българските писатели Петър Караангов. Връчена беше националната награда за поезия „Гео Милев“ за 1989 г. на старозагорския поет Стойко Стойчев за новопубликуваната му стихосбирка „Раица“.

Научната сесия за Веселин Ханчев се проведе на 19 октомври 1989 г. в Профсъюзния дом на културата в Стара Загора (пленарната зала). Преди започването ѝ ст. н. с. Илия Тодоров представи новозидания библиографски труд „Веселин Ханчев. Библиография“, С., НБКМ, 1989 г., съставен от Стоян Стаев, Християна Илиева и Елена Фурнаджиева, с предговор от Веселин Йосифов, включен в поредицата от персонални библиографии за български писатели.

Сесията беше открита от Тошо Христовоз председател на Общинския съвет за духовно развитие, който произнесе слово за живота и делото на В. Ханчев. Ст. н. с. Сабина Беляева, научен секретар на Института за литература и председател на сутрешното заседание, обоснова необходимостта от нов критически поглед към творческото дело на поета. Силно емоционално бе и словото на дъщерята на В. Ханчев, Елка Ханчева-Ришар, която предложи свой зрятелен ъгъл към творчеството на своя баща, изградено според нея върху двете велики сили, най-високо ценени от него — Свободата и Любвата. Тя приведе неизвестни досега, непубликувани стихотворения на поета, останали само в архива му. Божиланр Божилдов произнесе възбуждащо слово за Ханчев и поколението поети от 40-те години, в което се преплетоха лични спомени и импровизирани размисли за творческото своеобразие на Ханчевата личност и за пътя на съвременната българска лирика.

Изнесените доклади очертаха твърде широк кръг от теми, интересували изследователите на Ханчевото творчество. В редица от тях бяха потърсени нови или недостатъчно проучени аспекти в лириката, преводаческата и критическата дейност на изтъкнатия български автор, както и в рецепцията на неговото творческо дело в чужбина.

В доклада на ст. н. с. Ваня Бояджиева „Между желязото и нежността“ на основата на анализа на творческото наследство на поета беше направен изводът за вътрешната хармония и равновесие на Ханчевата лирика, въпреки силния ѝ драматизъм и трагизъм. В доклада си „Веселин Ханчев и по-

колението на 40-те години“ и. с. Мариана Тодорова проследи пътя на поколението поети от 40-те години, което според нея преосмисля и продължава най-добрите традиции на българската лирика, допринасяйки особено много за развитието на съвременната ни литература. Н. с. Ерика Лазарова („Образът на твореца в поезията на Веселин Ханчев“) разви тезата, че, погледнато в по-широк план, цялата лирика на В. Ханчев е посветена на един основен проблем — проблема за творчеството, за образа на творческата личност, непрестанно преосмисляща света и самата себе си. В доклада на Християна Илиева „Родината като нравствен и художествен проблем в поезията на Веселин Ханчев“ бе разгледан мотивът за родното, родния дом и родината, преминаващ през цялото творчество на поета. Особен интерес предизвика докладът на и. с. Вихрен Чернокожев „Хуморът и сатира в поезията на Веселин Ханчев“. В него бе подчертано, че Ханчевите хумор и сатира са неотделими от цялата му поезия и, макар твърде остри и жестоки, имат своята реална основа в редица негативни явления на нашия живот през онези години. Стоян Стаев („Идейно-естетическите възгледи на Веселин Ханчев в контекста на литературните му статии“) изтъкна, че литературно-критическите статии на поета имат своята собствена стойност и, макар че не са дело на професионален критик, незаслужено остават в сянката на лириката му. В доклада на ст. н. с. Сабина Беляева „Ханчев в отношението му към „младата проза“ беше направен интересен преглед на едно конкретно литературно явление у нас — т. нар. млада проза от 70-те години, в която на отслабената външна активност на героя съответства засиления психологически живот, изместващ приката действителност. Според С. Беляева това явление в нашата белетристика води началото си от стихотворния цикъл на В. Ханчев „Жив съм“.

На следобедното заседание, председателствано от Стоян Стаев, директор на Дома „Литературна Стара Загора“, също се очерта разнообразна и интересна насоченост на докладите. Петър Тонков („Реализъм и идеализация в лириката на Веселин Ханчев“) изтъкна наличието на два изследователски подхода към творческото дело на поета — аналитично-обективен и романтично-субективен, като даде предпочитание на първия, отразяващ реалистично противоречивостта на Ханчевата личност и творчество, етапите в неговото развитие и узряване като лирик. Румяна Койчева в доклада си „Детската поезия на Веселин Ханчев“ показа пътя на детската лирика на поета от исторически обусловеното към истинския детското, довел до значителни художествени постижения. На някои отмишавани с недооценяване от критиката страни на първата книга на Ханчев се спря Ралица Маркова в доклада си „Нов прочит на „Испания на кръст“, показвайки началото на дългия път на творческо израстване на поета. Венета Михова („Публицистиката на Веселин Ханчев“) разгледа публицистичните изяви на Ханчев, като заостри особено вниманието върху публикуваните във в. „Литературен глас“ негови статии. Н. с. Зоя Андонова

изнесе доклада „Критикът Веселин Ханчев“, в който изтъкна, че границата между публицистиката и същинската литературна критика при Ханчев трудно може да се определи, макар че тези творчески изяви съпътствуват поета през целия му път в литературата. Надежда Александрова в доклада си „Поетът Веселин Ханчев като сценарист и драматург“ насочи вниманието към една област, която остава в сянката на Ханчевата лирика — творческото му наследство като сценарист и драматург. Според нея, макар че там Ханчев не се домогва до високите постижения на своята лирика, те заслужават специалното внимание на изследователите.

Няколко от докладите бяха посветени на въпросите на преводите на Ханчев и на критическата му рещения в чужбина. В интересно построено изложение на Михаил Неделчев „Веселин Ханчев и Жак Превър“ бяха изтъкнати преводческите интереси на Ханчев, който е постигнал според докладчика големи успехи и в областта на превода. Като разказа свои лични наблюдения за Ханчевите преводи

на популярния френски поет Жак Превър, М. Неделчев обоснова тезата за своеобразен творчески диалог между двамата поети, довел до значителни художествени постижения при пресътворяването на Преверовата поезия у нас. Н. с. Лотос Бораджиева в доклада си „Веселин Ханчев на арабски език“ проследи преводите на поета в различните арабски страни и преди всичко — в Сирия. Интерес предизвика и фактологически ценният доклад на Елена Фуриаджиева „Веселин Ханчев в чуждестранната критика“, в който като обоснова за твърдението, че Ханчев е особено преведан и изследван в чужбина поет, бяха приведени данни, че досега произведенията му са преведени на 35 езика в 22 страни, създадени са радиопредавания и телевизионни постановки по Ханчеви творби.

Сесията бе закрыта от ст. и. с. Сабина Белчева, която обобщи, че изнесените доклади са още една крачка към иноваторския прочит на творческото дело на В. Ханчев, който тепърва предстои.

Ралица Маркова

In memoriam

СТОЙКО БОЖКОВ

В хубав есенен ден, когато всичко живо се радва на ласкавите слънчеви лъчи, когато природата предразполага към философски размисли за смисъла на живота, за тайните и преходността на човешкото битие, ние се простихме с учения, комуниста, човека Стойко Божков.

Както повечето от нас и той идва от земята от българското село, за да пусне корен в големия град, но да остави сърцето си там, където за първи път е заптуляло — в родното село Свежен — Пловдивско.

Стойко Божков е роден на 27 декември 1913 г. Селският бит, селският начин на живот отрано го научават на трудолюбие, утвърждават у него добродетелите — вековните добродетели на тези, които се борят със земята за къща хляб.

Средното си образование Божков завършва в Пловдивската и Асеновградската гимназия — учебни заведения с подчертано прогресивен характер, „червените гимназии“, както ги наричаха на времето. Тук е началото на она заряд от прогресивни идеи, които Божков ще усвоява и развива като студент в Софийския университет, които ще го заведат в редиците на БОНСС. Като студент той е председател на Дружеството на студентите слависти, чиито идеи ще го вълнуват цял живот.

Своята обществена и литературна дейност Божков започва в най-тежкия, най-мрачния период от новата история на България — Втората световна война, когато небето на страната е покрито от оловносивите облаци на българския и немския фа-

шизъм. Но над земята е огряла червената звезда на Кремъл и осветлява пътя на младия литератор. От нейните лъчи са озарени, от нейната вяра са огрени неговите публикации от оня период във вестниците и списанията „Академик“, „Култура“, „Българска мисъл“, „Трезвеност и култура“, „Вестник на жената“. За известен период той работи във „Вестник на жената“, където привлича като автори най-видни наши пролетарски и антифашистски писатели, които по това време трудно намират трибуна за изява. Във вестника се публикуват и много произведения на съветски писатели.

Оттогава се набелязва и кръгът от проблеми, с които той ще се занимава и по-късно — българската литература от Възраждането, творчеството на Ботеви-Каравелов, писателите — критически реалисти, и по-специално животът и творчеството на Г. Стаматов, пролетарските писатели в България, съветската литература и българо-съветските литературни взаимоотношения.

Но Стойко Божков е преди всичко учен-организатор и времето, в което живее и работи, му предоставя пълна възможност да реализира този свой талант — времето след народната победа на 9 септември 1944 г., когато се полагаха основите на съвременна социалистическа България във всички области на живота, в това число и в науката, в литературознанието. Голяма част от живота си, от силите и способностите си проф. Стойко Божков отдаде на Българската академия на науките, и по-специално — на Института за литература при